



Komunikace

s vlastníky a uživateli
pozemků v chráněných
územích soustavy
Natura 2000



Inovativní péče

výmladkového
hospodaření, pařezení,
a lesní pastvy



ESP konference

o ekosystémových
službách, politice a praxi
tváří v tvář globálním
změnám



Blíží se konec první fáze projektu Jedna příroda

Přinášíme vám druhé číslo Novinek projektu Jedna příroda, kde se dočtete o jeho vývoji a úspěších, kterých se letos zatím podařilo dosáhnout.

I naše projektové aktivity ovlivnila omezení vyvolaná pandemií covid-19, která si vyžádala zejména v první polovině roku pokračování schůzek v online prostoru, ač v některých případech by bylo osobní setkání mnohem přívětivější. Kupříkladu při jednáních se zástupci různých institucí, kteří jsou pro nás klíčoví v otázce hodnocení ekosystémových služeb, by možnost osobního jednání, diskuze a společného hledání způsobů využití hodnocení v práci těchto organizací, bylo jistě mnohem vhodnější.

Přesto můžeme letošní průběh projektu hodnotit jako úspěšný. Podařilo se mj. připravit metodickou příručku s názvem Osvědčené komunikační postupy v ochraně přírody, kterou čeká tištěné vydání. Jedná se o důležitou pomůcku pro pracovníky ochrany přírody, jež často jednají s vlastníky či uživateli pozemků v chráněných územích.

A jak už to v každé komunikaci bývá, mají taková jednání svá úskalí a jde o časově i odborně velmi náročnou práci. Budování dobrých vztahů je založeno na vzájemném naslouchání, dobré informovanosti a základních znalostech o svém okolí. I proto jako další podpůrný materiál vznikly informační listy o vybraných chráněných druzích či přírodních stanovištích.

V projektu Jedna příroda provádíme přímo i samotnou péči o vybrané evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Kromě tradičních obnovních managementů zkoumáme také možnosti tzv. inovativních způsobů péče. Jedná se o hledání cest k (opětovnému) využití lesní pastvy a výmladkového hospodaření neboli pařezení. Věříme, že na konci projektu přineseme podstatné argumenty, aby byly oba tyto způsoby péče více respektovány, využívány a podařilo se vyšlapat cesty k jejich aplikaci i z hlediska legislativních podmínek.

Dalo by se nyní říci, že je mnoho práce za námi – mnohem víc nás stále ještě čeká. Jsem přesvědčen, že se podařilo aktivity projektu velmi dobře „rozjet“, a minimálně do konce první fáze se tak stihne ještě hodně potřebného zrealizovat.

za projektový tým Jan Šíma
člen Řídicího výboru projektu Jedna příroda

OBSAH

- 3** Klíčová je komunikace s vlastníky a uživateli pozemků v chráněných územích soustavy Natura 2000
Komunikaci s vlastníky podpoří zpracované infolisty o vybraných druzích a stanovištích
- 4** Rybníky v současné krajině aneb seminář v Třeboni
Výmladkové hospodaření a lesní pastva představují možnou budoucnost péče o chráněná území
- 5** Projekt Jedna příroda se představil na evropské konferenci o ekosystémových službách
Ukončené druhé kolo participativních setkání o hodnocení ekosystémových služeb
- 6** Hodnocení stavu předmětů ochrany díky formulářům ArcGIS Survey123
Informační tabule projektu jsou k vidění v různých částech České republiky
- 7** Zprávy, které nás zaujaly...
Výroční zprávy za rok 2020
Jaký význam má půda a zajištění její kvality?
Globální rámec pro biodiverzitu
Výsledky monitoringu před revitalizací na Šumavě

Novinky projektu Jedna příroda, resp. Integrovaného projektu LIFE pro soustavu Natura 2000 v České republice, číslo 2, vydalo Ministerstvo životního prostředí 29. září 2021.

Fotografie na obálce: Evropsky významná lokalita Jizerské smrčiny, U studánky. Foto: Šárka Mazánková
Údaje a informace v něm uvedené vyjadřují názor či stanovisko pouze projektového týmu, tj. Ministerstva životního prostředí, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Biologického centra Akademie věd ČR – Výzkumná infrastruktura SoWa, Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR. Evropská komise není odpovědná za jakékoliv použití informací, které tento leták obsahuje.



Klíčová je komunikace s vlastníky a uživateli pozemků v chráněných územích soustavy Natura 2000

„Naším záměrem bylo přispět k lepšímu porozumění mezi ochranou přírody a lidmi žijícími a pracujícími ve zvláště chráněných územích, a tím zlepšit ochranu přírody a péči o naše společné dědictví,“ uvádí se v úvodu metodiky, která se věnuje otázce komunikace pracovníků ochrany přírody a vlastníků půdy či hospodářů, působícími ve zvláště chráněných územích.

Metodiku s názvem Osvědčené komunikační postupy v ochraně přírody připravili společně pracovníci Centra pro otázky životního prostředí (COŽP) a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Zaměřuje se mj. na dobrou praxi v navazování a udržování férové komunikace a budování dlouhodobého partnerství mezi zástupci ochrany přírody a hospodáři.

Bližší o metodice viz článek **Nová metodická příručka se zaměřuje na lepší komunikaci s vlastníky a hospodáři v cenných územích.**



Komunikaci s vlastníky podpoří zpracované infolisty o vybraných druzích a stanovištích

Drobné tiskoviny vydané v tištěné a elektronické podobě pomáhají regionálním pracovníkům Agentury ochrany přírody a krajiny ČR zvyšovat povědomí vlastníků a hospodářů o tom, jaké chráněné druhy a jaká stanoviště se nachází na jejich pozemcích.

Ukazují, jak dané druhy či stanoviště vypadají, co je na nich obzvláště pozoruhodného a proč je potřeba je chránit a starat se o ně.

Zatím jsou infolisty o chřástalu polním, modráscích bahenním, očkovaném a černoskvrnném, čolcích karpatském, dravém,

drunajském a velkém, kuňce žlutobřiché a ještěrce zelené a dále o třech stanovištích, jmenovitě o skalních trávnících, smilkových loukách a vnitrozemských slaných loukách, tzv. slaniscích.

Všechny infolisty jsou zdarma ke stažení na **našich stránkách.**



Rybníky v současné krajině

aneb seminář v Třeboni

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR uspořádala ve spolupráci s obecně prospěšnou společností ENKI druhý odborný seminář, který se konal 17. a 18. června 2021.

První den semináře byl věnován přednáškám odborníků z různých organizací a vzdělávacích institucí, kteří hovořili o funkcích a hodnocení stavu rybníků či o hospodaření na rybnících. Druhý den se účastníci semináře přesunuli do EVL Nadějská soustava, přesněji řečeno k rybníku Rod, kde zástupci společnosti ENKI ukazovali, jaké metody a způsoby lze využít pro hodnocení stavu rybníků.

Bližší informace uvádíme v článku [Uspořádali jsme seminář o rybnících](#) na našich stránkách.



Odvážný účastník semináře odebrá v jednom z rybníků evropsky významné lokality Nadějská soustava vzorky pro hodnocení jeho stavu. Foto: Jana Javorská

Výmladkové hospodaření a lesní pastva

představují možnou budoucnost péče o chráněná území

V projektu Jedna příroda se kromě tradičního obnovního managementu prováděného v chráněných územích věnujeme také zkoumání a vyhodnocení vlivu dvou inovativních způsobů péče. Jedná se o výmladkové hospodaření, tzv. pařezení, a lesní pastvu.

V projektu Jedna příroda jsme vybrali vhodné lokality, kde budeme oba typy opatření zavádět, sledovat a zejména vyhodnocovat jejich dopady na dané předměty ochrany. Výsledky mohou být využity pro diskuse o rozšíření používání tohoto způsobu či dokonce o případných změnách právních předpisů.

Znalosti a zkušenosti zejména s lesní pastvou jsme na jaře letošního roku navíc získaly také od jiných projektů LIFE, jmenovitě od LIFE for Minuartia a LIFE Ze života hmyzu, které zavádí pastvu v lese v národní přírodní památce Hadce u Želivky a evropsky významné lokalitě Bílé Karpaty. Další podrobnosti i fotografie uvádíme v článku [Potkáváme se s jinými českými LIFE projekty](#).



VÝMLADKOVÉ HOSPODAŘENÍ, PAŘEZENÍ

jakožto způsob obnovy světlých lesů může mít pozitivní vliv na celou řadu ohrožených světlomilných a teplomilných lesních druhů rostlin i živočichů. Díky pařezení vznikají prosvětlené porosty, které jsou pro tyto organismy vhodným prostředím a v průběhu odrůstání výmladků po ořezání stromů také pro další druhy. Bývají také domovem řady saproxylických organismů vázaných na staré stromy, jako jsou například roháč obecný nebo tesařík obrovský, a nabízejí úkryty pro drobné obratlovce a některé druhy ptáků.

Více na stránce o [pařezení](#).

LESNÍ PASTVA

je jedním z nejstarších způsobů hospodaření v lesích používaným v mírném pásmu. Pastevní lesy utvářejí v krajině mozaiku střídaných se stinných a osluněných ploch. Mohou poskytnout úkryt i potravu pro pasoucí se dobytek a zároveň dřevo, které lze využít či zpeněžit. Nabízí vhodné prostředí pro druhy vázané např. na trávníky, louky či stepi i na samotné stromy a les. U nás je lesní pastva omezena legislativou a uplatňuje se téměř výhradně na lokalitách chráněných území v lesích ochranných či lesích zvláštního určení.

Více na stránce o [lesní pastvě](#)



Projekt Jedna příroda se představil na evropské konferenci o ekosystémových službách

Projektoví pracovníci se na začátku června 2021 účastnili významné evropské konference Partnerství pro ekosystémové služby (ESP) s názvem „Věda o ekosystémových službách, politika a praxe tváří v tvář globálním změnám“.

Letošní již třetí ročník se konal poněkud nezvykle v hybridní podobě, tj. částečně v estonském Tartu a částečně online.

Zástupci z různých zemí diskutovali o současných trendech výzkumu ekosystémových služeb a jejich využití v praxi, zejména s ohledem na stále významnější vliv člověka na ekosystémy v podobě jejich přetváření či klimatické změny a rovněž ochrany přírody.

Českou republiku zastupovali mj. projektoví pracovníci Davina Vačkárová, Ivana Žížalová, Johana Drlíková, Jan Daněk a David Stella z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. – CzechGlobe.



Konference zahrnovala nejrůznější témata od přehledu procesů národních hodnocení a mapování ekosystémových služeb až po relativně specializované otázky. Demonstrovala pokrok, který oblast ekosystémových služeb jakožto přínosů přírody společnosti dlouhodobě zaznamenává. Bylo patrné, že rostoucí pozornost je věnována rovněž hodnocení

ekosystémových služeb pro ekosystémové účetnictví (SEEA EA). Čeští zástupci představili aktivity projektu Jedna příroda spočívající mj. v zapojení různých subjektů do procesu mapování a hodnocení ekosystémových služeb v České republice. Podrobněji o konferenci a prezentaci projektových pracovníků se dozvíte v [článku na našich stránkách](#).

Ukončené druhé kolo participativních setkání o hodnocení ekosystémových služeb

Výzkumníci z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. – CzechGlobe a Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (COŽP) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí ČR uspořádali v květnu 2021 další čtyři webináře. V online diskusi, které se účastnilo celkem 38 zástupců ministerstev, územních a místních samospráv či

zemědělských, rybářských, lesnických i neziskových a jiných organizací, zaznělo mnoho podnětných názorů a námětů, které jsou pro náš projekt cennými a důležitými podklady pro další směřování výstupů projektu v oblasti hodnocení ekosystémových služeb. Blíže na www.jednapriroda.cz.

Vyhodnocení kterých dalších přínosů byste nejvíce uvítali pro Vaši praxi?
Vyberte prosím maximálně 5 přínosů

Mentimeter



Ukázka prioritizace přínosů pro hodnocení z jednoho z webinářů.



Hodnocení stavu předmětů ochrany díky formulářům ArcGIS Survey123

Pracovníci AOPK ČR zavádí poloautomatický systém hodnocení stavu předmětů ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí v celé ČR, shromažďují údaje o druzích či stanovištích, které budou následně zpracovány a vyhodnocovány.

Aby systém fungoval, je potřeba mít data standardizovaná a strojově čitelná, tj. vytvářet jednoduchý a přehledný systém datového záznamu. Formuláře ArcGIS Survey123, pomohou potřebné údaje o populacích a okolním prostředí přenášet v jednotné podobě (bez překlepů a nepřesností) přímo do Nálezové databáze ochrany přírody. Zjištěné údaje se využijí pro hodnocení stavu daného druhu na úrovni konkrétních předmětů ochrany soustavy Natura 2000.

Ukázku formuláře a další informace najdete v článku [Sbíráme data o stavu předmětu ochrany](#)



Zadávání nasbíraných dat do formuláře. Foto: Jonáš Gaigr

Informační tabule projektu jsou k vidění v různých částech České republiky



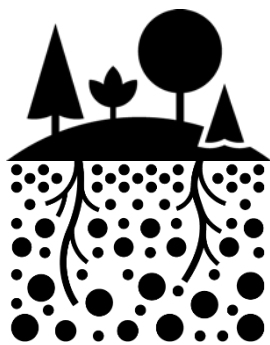
Tabule v EVL U hájenky
foto: Archiv AOPK ČR

Zprávy, které nás zaujaly...

Výroční zprávy za rok 2020

Informace o české přírodě a krajině, jejím stavu a péči o ni lze najít mj. ve výročních zprávách příslušných orgánů ochrany přírody.

Ať už se jedná o správy národních parků, např. ve Výroční zprávě 2020 Správy národního parku Šumava či Ročence 2020 Správy národního parku České Švýcarsko, nebo o přehled činností Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v její Ročence 2020.



Jaký význam má půda a zajištění její kvality?

Odpověď lze najít v rozsáhlém a argumenty nabitém rozhovoru pro zpravodajský server Ekolist s Hanou Šantrůčkovou, profesorkou ekologie, půdní biologkou a od roku 2019 děkankou Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích – **Aby půda fungovala, musí být živá...**

Odpověděla mj. na otázky, v jakém stavu jsou dnes půdy v lesích, jak se dají vytvořit vhodné podmínky v lese, aby půda dobře fungovala, jaká půda dokáže vstřebat nejvíce uhlíku, či dokonce zda můžeme půdu uměle vytvořit.

Globální rámec pro biodiverzitu

Sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti zveřejnil v červenci 2021 první návrh Post2020 globální rámec pro biodiverzitu, který definuje konkrétní misi, vizi i jednotlivé dosažitelné cíle.

Stanovenou misí dokumentu je zajistit do roku 2050 ocenění, uchovávání, obnovu a moudré využívání biodiverzity, zajištění ekosystémových služeb, udržení zdravé planety a poskytování přínosů nezbytných pro všechny lidi.

Jedním z cílů je, že rozloha, propojenost a integrita přírodních ekosystémů se zvětší a dojde k podpoře zajištění zdravých a odolných populací všech druhů, zároveň se sníží počet ohrožených druhů a bude zachována genetická rozmanitost.

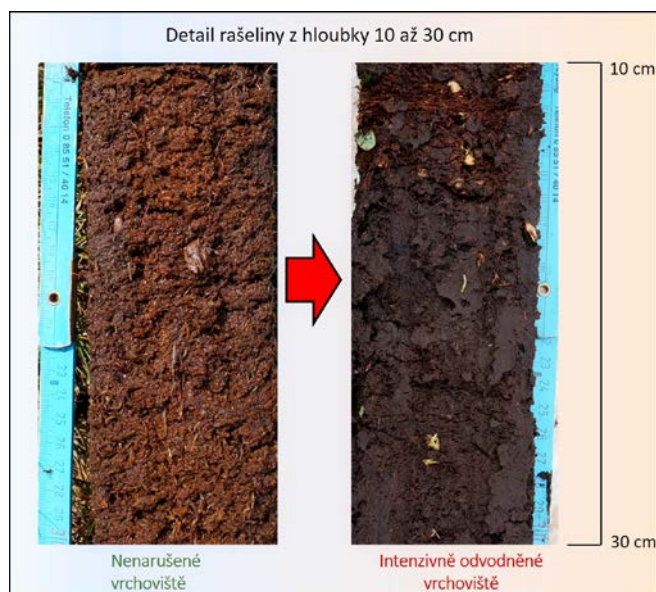


Výsledky monitoringu před revitalizací na Šumavě

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Katedra biologie ekosystémů Přírodovědecké fakulty, zajišťuje jako partner projektu LIFE for MIREs monitoring půdních procesů v rašelině na vybraných lokalitách v šumavském národním parku.

Po odběrech půdních vzorků vyhodnotila fyzikálně biochemické vlastnosti ukazující, jak moc je rašelina degradována vlivem dlouhodobého odvodnění a jak rychle reaguje na revitalizaci (zvýšení vodní hladiny/opětovné zaplavení). Analýzy přispějí k vyhodnocení úspěšnosti prováděných revitalizačních opatření.

Dosavadní výsledky jednoznačně ukazují na negativní vliv odvodnění na objemovou hmotnost rašeliny. Bližší informace o analýze a výzkumu uvádí článek Jak reagují rašeliniště na odvodnění na stránkách projektu.



Detail rašeliny z hloubky 10 až 30 cm z nenarušeného a intenzivně odvodněného rašeliniště. Analýza projektu LIFE for Mires.





PÉČE O CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ SOUSTAVY NATURA 2000 PŘINÁŠÍ PROSPĚCH PŘÍRODĚ I LIDEM.

NATURA 2000 PRO ŽIVOT



Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, www.nature.cz
Biologické centrum AV ČR, v. v. i. – Výzkumná infrastruktura SoWa, soilwater.eu
Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, czp.cuni.cz
Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. – CzechGlobe, www.czechglobe.cz

www.jednapriroda.cz

 [@JednaPriroda](https://twitter.com/JednaPriroda)